

ville som nu, ifølge den flete Udskiftning, Hartkornseierne beholde deres Lodder, eller der vil blive foretaget en ny Udskiftning, og saa vil enhver Huusmand faae en saadan lille Lod, at Benyttelsen med Hensyn til Lyngskjæring vil blive af aldeles ingen Værd. De fleste ville faae Lodder, hvorpaa der ikke findes brugbart Lyng, og den tidligere Benyttelse af de egentlige Lyngmarker, den saakaldte Hvilng, der, som før bemærket, kun kom nogle ganske Enkelte tilgode, medens det overveiende Antal var ubelullet derfra, kan aldrig komme igjen, thi den beroede paa den Forudsætning, at hele Lyngmarken blev henliggende som tidligere udskiftet, saa at de enkelte Huusmænd, der havde kastet sig paa denne Bedrift, kunde udføre Lyngribningen over hele Lyngmarken og opsoge de Strækninger, hvor der var længere og større Masser Lyng.

Det andet Spørgsmaal angaaer, i hvilket Forhold Provenuet af disse Marker under en anden Benyttelse skulde komme Hartkornseierne og de ikke-Hartkornsbrugende Huusmænd tilgode. Den ærede sidste Taler meente, at ved Lovudkastet vilde Huusmændene ikke faae, hvad der tilkom dem; men det er jo netop Ulykken, at der ikke foreligger noget som helst Grundlag, hvorefter man kan tildele Huusmændene, der ikke have Hartkorn, nogen bestemt Andeel. Den ærede Rigsbogsmand sagde, at man kunde jo give dem $\frac{3}{4}$ eller en hvilken som helst anden Andeel; men deri ligger netop hele Sagen: man kan give dem en hvilken som helst Andeel, thi det er bestemt ved Højesteretsdommen, der er falden i Sagen, at baade Hartkornsbefidderne og Huusbefidderne, der ikke have Hartkorn, skulle have Andeel, men der er ikke bestemt noget om, i hvilket Forhold de skulle have Andeel, og der savnes et Fundament for en saadan Bestemmelse. Paa den ene Side staaer Hartkornet, og paa den anden Side den til ingen Hartkornsbefidelse knyttede, høist forskjellige Brugsret, som Huusmændene tidligere have haft; men hvorledes disse to Ting skulle sammenholdes, hvorledes man skal udfinde, hvilken

Værdi Hartkornets Andeel, og hvilken Værdi Huusmændenes Benyttelse i større eller mindre Udstrækning gennem flere Aar har, dertil er der ingen Anvisning givet, og derfor troer jeg, at Lovudkastet har gjort det ene Rigtige, idet det siger: Lad Indtægten af denne Jord, som engang af Højesteret er antaget at tilhøre baade Hartkornseierne og de ikke-Hartkorneiende Huusbestidderne, komme hele Kommunen tilgode, som omfatter begge Klasser, da vi ikke kunne udfinde, i hvilket Forhold den skulde tilkomme den ene eller den anden Klasse. Jeg troer, at derved vil der bedst være sørget for den i økonomisk Henseende uheldigt stillede Klasse, nemlig de ikke-Hartkorneiende Huusmænd. Den juridiske Side af Sagen skal jeg, som sagt, overlade til den ærede Ordfører.

Ordføreren: Jeg kan naturligtvis ikke Andet end have Agtelse for de Betæneligheder, som atter idag have gjort sig gjældende imod Lovudkastet, og som ved Sagens forrige Behandling vare ledende for en stor Deel Medlemmers Stemmegivning. De hvile jo paa et Princip, som er udtalt og hævdet i vor Grundlov: at Eiendomsretten er ukrenkelig, og at derfor Ingen skal kunne berøves sin Eiendomsret uden lovligt Forsvar og fuldstændig Erstatning. Men jeg troer rigtignok, som jeg ogsaa gjentagne Gange har udtalt, at man vil tage meget feil, naar man troer ved denne Sags Afgjørelse paa nogen Maade at skulle komme dette smukke Princip for nær. Den ærede Taler (F. Nielsen), der idag med størst Styrke har gjort disse Betæneligheder og Indsigelser gjældende, har meent, at, naar der var opstaaet en Eiendomsstrætte og reist Spørgsmaal om, hvem der var rette Eier, maatte det være Domstolene, der vare kaldede til at afgjøre dette Spørgsmaal, og at det vilde være urigtigt, ved speciel Lov at gribe ordnende ind deri. Jeg er fuldkommen enig med ham heri. Det vilde vistnok være høist urigtigt, naar der var reist en bestemt Trætte, og Eiendoms-spørgsmaalet allerede var gjort anhängigt for Domstolene,